

ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

А.О. Ревуцька, кандидат економічних наук, доцент

Уманський національний університет садівництва

Визначено роль інтелектуальних продуктів в інноваційному розвитку аграрної економіки. Розглянуто інтелектуальну власність з позицій аналізу особливостей її становлення як соціального-правового інституту в аграрній сфері. Проведено інституційний аналіз сформованої в Україні системи інтелектуальної власності з урахуванням ефективності її впливу на інноваційний розвиток аграрного сектору.

Ключові слова: *інноваційна аграрна економіка, інтелектуальний продукт, інтелектуальна власність, соціальний інститут, інституціоналізація, аграрний сектор, національна економіка, глобальна економіка, державне регулювання економіки, власність, відносини власності.*

Постановка проблеми. В Україні протягом останніх десяти років створюються умови для переходу національної економіки до моделі інтелектуально-інноваційного розвитку. При цьому важливим аспектом актуалізації уваги на інноваційних процесах є дослідження особливостей їх перебігу в аграрному секторі економіки, ефективне функціонування якого є гарантією продовольчої безпеки держави. У зв'язку із зазначеним виникає нагальна потреба у науковому осмисленні ролі і значущості інституту інтелектуальної власності в аграрній економіці, дослідженні форм та об'єктно-суб'єктного складу інтелектуальної власності в АПК, виявленні специфічних правових чинників та економічних стимулів розвитку інтелектуальної власності у галузі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання загальної теорії та практики інноваційної економіки, розвитку інтелектуальної власності свого часу досліджували такі зарубіжні науковці, як І. Бенкс, Е. Волинець-Руссет,

К. Кемпбелл, М. Портер, Б. Санто, Б. Твісс, Р. Фостер, Ф. Фукуяма, Й. Шумпетер, а також вітчизняні вчені Г. Андрощук, Ю. Бажал, О. Бутнік-Сіверський, В. Геєць, О. Святоцький, Г. Соловійов, М. Туган-Барановський та інші. Пошуку шляхів інтелектуально-інноваційного розвитку аграрного сектора економіки України присвятили свої праці В. Андрійчук, П. Гайдуцький, О. Дацій, М. Кісіль, М. Кропивко, В. Месель-Веселяк, П. Саблук, В. Юрчишин та інші. Проте до цього часу практично немає наукових робіт, в яких інтелектуальна власність розглядалася б з позицій аналізу особливостей її становлення як соціально-правового інституту в аграрній сфері, що є підставою акцентувати увагу на науково-теоретичній та практичній значимості проблеми та зумовлює вибір теми, актуальність і цільову спрямованість дослідження.

Методика досліджень. Теоретико-методологічною основою дослідження слугували наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених, провідних спеціалістів у сфері інтелектуальної власності. У процесі його здійснення використано такі наукові методи як: абстрактно-логічний, емпіричний (узагальнення та порівняння), а також системний підхід до рішення проблем.

Мета дослідження. Мета даної роботи полягає у виявленні характеристик, проблем та перспектив становлення інституту інтелектуальної власності в аграрному секторі економіки України. Об'єктом дослідження є процес інституціоналізації інтелектуальної власності в аграрній економіці.

Результати дослідження. Потенціал аграрної науки України сьогодні мобілізовано для вирішення першочергової задачі - формування аграрного сектора, здатного бути конкурентоспроможним в глобальній інтелектуальній економіці. Досягнення поставленої мети вимагає вирішення численних завдань, серед яких: технологічне переоснащення господарств сектору; створення сучасної системи інформаційного та інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності в аграрному секторі економіки; впровадження енерго- і ресурсозберігаючих технологій виробництва, зберігання і переробки сільськогосподарської продукції; відтворення родючості ґрунтів, запобігання всіх видів їх деградації, розробка адаптивних технологій агроecosystem і

агроландшафтів; розвиток виробництва органічної продукції сільського господарства; формування організаційно-економічного механізму функціонування АПК на інноваційній основі; удосконалення системи підготовки кадрів, що забезпечують комерціалізацію результатів наукових досліджень [1]. Як наслідок, в аграрній економіці активно зростає попит на інтелектуальні продукти.

У сучасних умовах продукти розумової праці в аграрній сфері можуть приймати різноманітні форми, зокрема нові сорти і гібриди сільськогосподарських рослин; породи тварин і типи птиці; нові види добрив та засобів захисту рослин; нові технології обробітку сільськогосподарських культур, біологізації і екологізації землеробства, виробництва і зберігання харчових продуктів; неоформи організації та мотивації праці, технічного обслуговування, забезпечення ресурсами і управління в АПК; нові види агротехніки; програми для ЕОМ; наукові відкриття; інноваційні концепції та методи вироблення рішень, спрямовані на формування системи науково-технічного забезпечення АПК, покращення умов праці, забезпечення сприятливих екологічних умов, вирішення проблем охорони здоров'я, освіти і культури жителів сільських територій [2]. Створення та обіг перелічених інтелектуальних продуктів потребують соціально-правового закріплення специфічних відносин у сфері інтелектуальної діяльності і виробництва нових знань та, тим самим, сприяють інституціоналізації інтелектуальної власності в аграрній економіці.

У науковій літературі існують різні підходи до визначення поняття «соціальний інститут», але всі вони переважно зводяться до трактування соціальних інститутів як історично сформованих, стійких форм організації спільної діяльності людей. У контексті даного дослідження автор поділяє погляди російського вченого Є. Константінової, відповідно до яких інтелектуальна власність як соціальний інститут являє собою організовану сукупність норм та досвіду людей, їх взаємовідносин, що виникають у результаті виробництва інтелектуального продукту [3]. Продовжуючи думку, можна

стверджувати, що в аграрній економіці соціальний інститут інтелектуальної власності являє собою з точки зору форми - систему організаційних структур та засобів, які сприяють здійсненню інтелектуальної діяльності та захисту інтелектуальної праці; та з точки зору змісту - сукупність визнаних в суспільстві зразків поведінки, які відповідно до соціальних норм забезпечують захист і визнання інтелектуального продукту і праці.

Основна функція інституту інтелектуальної власності у всі часи зводилась до регуляції відносин між суспільством і творцем інтелектуального продукту, результатом якої були:

для творця — можливість самореалізуватися та отримати матеріальну винагороду за творчу працю, пов'язану з процесом впровадження інтелектуальної власності;

для суспільства — можливість скористатися новими знаннями, отриманими в обмін на виняткові права творців, збільшуючи тим самим свій інтелектуальний потенціал.

Реалізуючи відповідну функцію в аграрному секторі економіки сьогодні, інститут інтелектуальної власності перетворюється на важливий інструмент загальнонаціональної інноваційної політики, який:

- перетворює об'єкти інтелектуальної власності на вагому складову активів суб'єктів господарювання, індикатор їх досягнень у агропромисловому виробництві;

- сприяє формуванню сучасних елементів інфраструктури аграрного ринку інтелектуальних продуктів (патентно-інформаційних систем, інституту патентних повірених), розвитку посередницьких структур (організацій з колективного управління майновими правами інтелектуальної власності, патентних фондів), поширенню аудиту та механізмів страхування інтелектуальної власності та ін.;

- активізує системні науково-технічні дослідження, міжсуб'єктну та міжгалузеву дифузю інновацій, поглиблення кооперації між аграрною освітою, наукою та агробізнесом на основі трансферу інтелектуальних продуктів,

об'єднання ресурсів і проведення спільних досліджень, розвитку нових форм патентно-ліцензійної кооперації;

- формує передумови розбудови національної агроінноваційної системи на основі обміну інтелектуальними продуктами між творцями, посередниками, кінцевими споживачами [4].

Процес інституціоналізації інтелектуальної власності в аграрному секторі економіки (формування та розвитку системи інтелектуальної власності та перетворення її у соціальний інститут) передбачає: по-перше, створення різних організаційних форм інтелектуальної власності; по-друге внутрішню диференціацію об'єктів права інтелектуальної власності; по-третє, формування системи цінностей і норм, що регулюють діяльність суб'єктів інтелектуальної власності; і нарешті - інтеграцію інтелектуальної власності в економічну, правову і соціальну системи агропромислового комплексу. Підсумком інституціоналізації є створення чіткої статуснорольової структури, яка тримається на: 1) декларованих в нормативних актах державного та міждержавного рівня формальних правилах; 2) представлених традиціями, звичаями, договорами, угодами, морально-етичними кодексами, професійними установками тощо неформальних обмеженнях; 3) механізмах примусу, що забезпечують виконання вищевказаних формальних та неформальних правил [5].

У сучасному аграрному секторі України створений базовий фундамент для формування системи інтелектуальної власності. Прийнято значну кількість державних нормативних актів у сфері інтелектуальної власності, серед яких ключове значення для суб'єктів аграрної економіки мають Цивільний кодекс, закони України «Про авторське право і суміжні права», «Про охорону прав на винаходи та корисні моделі», «Про охорону прав на промислові зразки», «Про охорону прав на сорти рослин», «Про науково-технічну інформацію», «Про захист від недобросовісної конкуренції», «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» та інш. Україна приєдналась до Паризької конвенції з охорони промислової власності, Всесвітньої Женевської конвенції про авторське право, Міжнародної конвенції про охорону селекційних досягнень, Угоди про

торговельні аспекти прав інтелектуальної власності та багатьох інших міжнародних конвенцій та договорів, що дозволило нівелювати істотні відмінності вітчизняного законодавства від норм, поширених у правових системах розвинених країн, а також встановити стандарти охорони інтелектуальної власності, мінімально необхідні для комерціалізації обігу результатів інтелектуальної діяльності.

Розбудовано організаційну структуру органів, які прямо та опосередковано забезпечують діяльність у сфері правової охорони і захисту прав інтелектуальної власності в аграрному секторі економіки України. Так, законодавча гілка влади представлена Підкомітетом з питань інтелектуальної власності у складі Комітету з питань науки і освіти у ВРУ. Структура судової гілки представлена судами загальної юрисдикції. У 2000 р. сформована Судова палата Вищого господарського суду України з розгляду справ у господарських спорах, пов'язаних із захистом права на об'єкти інтелектуальної власності, а також відповідні колегії у складі місцевих та апеляційних господарських судів. Структура органів виконавчої гілки влади представлена СБУ, МВС, Міністерством доходів і зборів України, Антимонопольним комітетом України, Міністерством економічного розвитку і торгівлі України, Міністерством освіти і науки України, Державним агентством з питань науки, інновацій та інформації України, Міністерством аграрної політики та продовольства України та основним урядовим органом державного управління у сфері правової охорони прав об'єктів інтелектуальної власності - Державною службою інтелектуальної власності. Питаннями розвитку інституту інтелектуальної власності в Україні займаються, також, численні громадські організації, такі як Всеукраїнська асоціація патентних повірених, Всеукраїнська асоціація інтелектуальної власності; Товариство винахідників і раціоналізаторів України, Українська асоціація власників товарних знаків України тощо [6].

Інституційна основа сформованої системи глобальної охорони інтелектуальної власності в аграрній сфері представлена авторитетними міжнародними організаціями, найбільш впливовими серед яких є Всесвітня

організація інтелектуальної власності, Євразійська патентна організація, Європейське патентне відомство, Паризький союз, Союз з охорони селекційних досягнень, Інтерпол та ін. Певний вплив на процеси інституціоналізації здійснюють, також, міжнародні неурядові організації: Міжнародна асоціація з охорони промислової власності, Міжнародний альянс із захисту інтелектуальної власності, Азіатська асоціація патентних повірених, Асоціація власників інтелектуальної власності, Ліцензійне товариство, Міжнародна асоціація з розвитку навчання і досліджень у сфері інтелектуальної власності, Міжнародна федерація винахідницьких асоціацій, Союз спеціалістів, що практикують у сфері промислової власності та ін.

Окрему увагу слід звернути на ряд сучасних організацій, які здобули бєдвілл маргіналів за рахунок того, що дотримуються нетрадиційних поглядів на інтелектуальну власність та переслідують інтереси не власників виключних прав, а індивідів, які користуються результатами інтелектуальної діяльності. До таких організацій можна віднести міжнародний рух «Інтернаціонал піратських партій», коаліцію Європейської партії зелених та Європейського вільного альянсу, Фонд вільного програмного забезпечення, американську некомерційну організацію «Творчі громади» [7] та багато інших інституцій, створених світовими суспільними фондами, громадськими спілками, навчальними та науковими центрами тощо. Проведений інституціональний аналіз системи інтелектуальної власності, що сформувалась в сучасному аграрному секторі України, дозволяє зробити висновок, що, хоча система в цілому здатна виконувати основні функції регулювання відносин інтелектуальної власності, проте вона не позбавлена серйозних недоліків. Підтвердженням цієї тези є реальний стан розвитку інноваційного процесу та непродуктивність взаємодії у ланцюгу «аграрна наука - аграрна освіта - аграрне виробництво». На підставі систематизації джерел [4; 8] та матеріалів власних спостережень ми схильні умовно поділити основні проблеми інституціоналізації інтелектуальної власності в аграрній сфері України на наступні три групи:

1. Проблеми регулювання відносин, що виникають при створенні об'єктів інтелектуальної власності:

- структурна деформованість, інституційна неповнота та незбалансованість технологічних, економічних та соціально-ціннісних аспектів і механізмів інноваційної діяльності в аграрному секторі економіки;

- недосконалість специфікації прав власності на результати науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт, що фінансуються за рахунок державного бюджету або через державні заклади;

- неузгодженість діяльності організацій колективного управління авторськими правами.

2. Проблеми, що стосуються комерціалізації об'єктів права інтелектуальної власності:

- нерозвиненість інститутів, що забезпечують передачу на комерційних засадах прав на об'єкти інтелектуальної власності, трансфер технологій за кордон, налагодження системи інноваційного аудиту;

- відсутність ефективного інноваційного ринку венчурного капіталу, сучасних форм кооперації інноваційного бізнесу (агротехнополісів, агротехнопарків);

- недосконалість механізму оцінки і передачі прав на об'єкти інтелектуальної власності;

- бюрократизація форм управління інтелектуальною власністю.

3. Проблеми забезпечення надійної та ефективної охорони і захисту прав інтелектуальної власності та економіко-правового стимулювання розвитку інформаційних технологій:

- відсутність узгодженої цілісної системи охорони та захисту прав інтелектуальної власності;

- недосконалість нормативно-правової системи регулювання інтелектуальної власності, фрагментарність і декларативність інноваційного законодавства, його неузгодженість з інвестиційною, фіскальною, монетарною та соціальною політикою;

- низький рівень правової культури суспільства та нестача кваліфікованих фахівців у сфері інтелектуальної власності.

З метою вирішення перерахованих проблем та стимулювання інтелектуально-інноваційного розвитку аграрної економіки необхідна розробка стратегії модернізації інституту інтелектуальної власності, спрямованої на забезпечення формальних і неформальних інституційних змін, які детермінують технологічне та соціальне оновлення аграрного виробництва [9, с.116]. Пріоритетами інституціональної модернізації інтелектуальної власності в аграрному секторі відповідно до глобальних тенденцій повинні стати:

- розвиток неформальних інститутів інтелектуальної власності;
- специфікація прав власності в аграрному секторі економіки;
- перенос акцентів з питань правової охорони інтелектуальної власності на економічні та формування інституціональних підходів до оцінки об'єктів інтелектуальної власності;
- внутрішня диверсифікація та якісне вдосконалення управління інтелектуальною власністю - відповідно до швидких змін в об'єктах регулювання авторського права та промислової власності;
- зростаюча адаптація національних нормативних документів до міжнародних норм регулювання;
- якісне збільшення потужності та технічного оснащення інфраструктури охорони інтелектуальної власності;
- переорієнтація цільових установок аграрної науки на практичне застосування її результатів, узгодження інтересів наукової спільноти, держави та бізнесу.

Індикаторами позитивних зрушень у вирішенні ключових проблем та реалізації проектів інституціональної модернізації інтелектуальної власності в аграрній економіці можуть слугувати наступні показники: зміцнення позицій України у глобальному рейтингу інноваційної конкурентоспроможності, позбавлення статусу «пріоритетної іноземної країни» у Списку 301 США,

наближення до орієнтирів інноваційного розвитку за Лісабонською стратегією, реалізація цілей Стратегії розвитку аграрного сектора України на 2020 – 2025рр.

Висновки. Ефективне функціонування, інноваційний розвиток та підвищення глобальної конкурентоспроможності аграрного сектора неможливі без подолання суперечностей, що склалися в його інституційній системі. Пріоритетним напрямом сучасної урядової політики повинно стати формування власних інститутів аграрного сектора, серед яких одне з ключових місць відводиться інституту інтелектуальної власності.

У сучасних умовах невирішеними проблемами інституціоналізації інтелектуальної власності в аграрному секторі України залишаються бюрократизована система організації та фінансування досліджень, розповсюдження результатів досліджень і розробок через застарілі інституційні канали, неузгодженість інтересів наукової спільноти, держави та агробізнесу, пасивність недержавних установ у сфері регулювання відносин інтелектуальної власності та ін. Тому вектори інституціональних перетворень інтелектуальної власності в аграрному секторі України, орієнтуючись на відомі зразки інтелектуальних систем у світі, повинні бути спрямовані на побудову ефективної системи захисту прав власника інтелектуального продукту, правил розробки та реалізації інноваційної політики на різних рівнях ієрархії державного управління аграрним сектором, інфраструктури ринку інтелектуальної власності, що в кінцевому підсумку призведе до формування ефективно функціонуючих суб'єктів у агробізнесі. Перспективи подальших досліджень у сфері інституційного аналізу інтелектуальної власності в першу чергу пов'язані з реалізацією можливостей застосування неоінституціонального інструментарію при вивченні проблем, пов'язаних із створенням і використанням об'єктів права інтелектуальної власності.

Література:

1. Баранова О.А. Система государственного стимулирования инновационной деятельности в АПК [Электронный ресурс] / О.А. Баранова,

А.А. Тусков // Современные проблемы науки и образования. - 2012. - № 6. -
Режим доступа: <http://www.science-education.ru/106-7722>.

2. Иванов В.А. Сущность, классификация инноваций и их специфика в аграрном секторе [Электронный ресурс] / В.А. Иванов. - Режим доступа: <http://koet.syktsu.ru/vestnik/2007/2007-1/3.htm>

3. Константинова Е.Ю. Институционализация интеллектуальной собственности в условиях современной России: социологический анализ: автореф. дис. ... канд. социол. наук: 22.00.04 / Е.Ю. Константинова. - Рос. гос. социал. ун-т. - Москва, 2008. - 20 с.

4. Базилевич В.Д. Интелектуальна власність / В.Д. Базилевич. - [2-ге вид., доп.]. - К.: Знання, 2008. - 431 с.

5. Douglass C. North. Institutions and Economic Growth: An Historical Introduction // World Development, 1989, vol. 17, no. 9, p. 1319 - 1332.

6. Матеріали сайту Державної служби інтелектуальної власності України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://sips.gov.ua>

7. Ширин С.С. Институционализация альтернативных концепций охраны интеллектуальной собственности на международном уровне / С.С. Ширин // Вестник Санкт-Петербургского университета: Сер. 6: философия, политология, социология, психология, право, международные отношения: научно-теоретический журнал. - 06/2009. - Вып. 2. - С. 289 - 297.

8. Цибульов П.М. Бар'єри на шляху комерціалізації результатів наукових досліджень в Україні / П.М. Цибульов, В.Ф. Корсун // Наука та інновації. - 2009. - Т. 5, № 6. - С. 87 - 96.

9. Максимова Т.П. Институциональные преобразования в аграрной сфере России / Т.П. Максимова // Российское предпринимательство. - 2011. - №7. - Вып. 2 (188). - С. 111 - 116.

References

1. Baranova, O.A. and Tuskov, A.A. (2012), «The system of state stimulation of innovative activity in agriculture», *Sovremennye problemy nauki i obrazovaniya*,

[Online], vol. 6, available at: <http://www.science-education.ru/106-7722> (Accessed 4 Aug 2014).

2. Ivanov, V.A. (2007), «Entity classification of innovations and their specificity in the agricultural sector», [Online], available at: <http://koet.syktsu.ru/vestnik/2007/2007-1/3.htm> (Accessed 2 Aug 2014).

3. Konstantinova, E.Ju. (2008), «Institutionalization of intellectual property in today's Russia: a Sociological Analysis», Ph.D. Thesis, Social structure, social institutes and processes, State Social University, Moscow, Russia.

4. Bazylevych, V.D. (2008), *Intelektual'na vlasnist'* [Intellectual property], 2nd ed, Znannia, Kyiv, Ukraine.

5. North, D. (1993), «Institutions and Economic Growth: An Historical Introduction», *World Development*, vol. 17, no. 9, pp. 1319 - 1332.

6. The official site of State Intellectual Property Service of Ukraine (2014), available at: <http://sips.gov.ua> (Accessed 4 August 2014).

7. Shirin, S.S. (2009), «Institutionalization of alternative concepts of intellectual property protection at the international level», *Vestnik SanktPeterburgskogo universiteta: Ser. 6: filosofija, politologija, sociologija, psihologija, pravo, mezhdunarodnye otnoshenija: nauchno-teoreticheskij zhurnal*, vol. 6, No. 2, pp. 289-297.

8. Tsybul'ov, P.M. and Korsun, V.F. (2009), «Barriers to the commercialization of results of scientific research in Ukraine» *Nauka ta innovatsii*, vol. 5, No. 6, pp. 87 - 96.

9. Maksimova, T.P. (2011), «Institutional changes in agriculture of Russia», *Rossijskoe predprinimatel'stvo*, vol. 7, No. 2 (188), pp. 111-116.

Аннотация

Ревуцкая А.А. Институционализация интеллектуальной собственности в аграрном секторе экономики Украины

Определена роль интеллектуальных продуктов в инновационном развитии аграрной экономики. Рассмотрены интеллектуальную собственность с позиций

анализа особенностей ее становления как социального правового института в аграрной сфере. Проведен институциональный анализ сложившейся в Украине системы интеллектуальной собственности с учетом эффективности ее влияния на инновационное развитие аграрного сектора. Создание и обращение перечисленных интеллектуальных продуктов потребует социально-правового закрепления специфических отношений в сфере интеллектуальной деятельности и производства новых знаний и, тем самым, способствуют институционализации интеллектуальной собственности в аграрной экономике.

Эффективное функционирование, инновационное развитие и повышение глобальной конкурентоспособности аграрного сектора невозможны без преодоления противоречий, сложившихся в его институциональной системе. Приоритетным направлением современной правительственной политики должно стать формирование собственных институтов аграрного сектора, среди которых одно из ключевых мест отводится институту интеллектуальной собственности.

В аграрной экономике социальный институт интеллектуальной собственности представляет собой с точки зрения формы - систему организационных структур и средств, способствующих осуществлению интеллектуальной деятельности и защиты интеллектуального труда; и с точки зрения содержания - совокупность признанных в обществе образцов поведения, в соответствии с социальными нормами обеспечивают защиту и признание интеллектуального продукта и труда. Определены основные нормативно-правовые документы, государственные органы и общественные организации, которые оказывают влияние на субъектов права интеллектуальной собственности, которые функционально связаны с отраслью. Определены группы проблем институционализации интеллектуальной собственности в аграрной сфере. Обоснована необходимость разработки стратегии модернизации института интеллектуальной собственности, направленной на программирование институциональных изменений, которые детерминируют обновления

отечественного аграрного сектора экономики Украины. Отмечено приоритеты и индикаторы процесса институциональной модернизации.

Ключевые слова: инновационная аграрная экономика, интеллектуальный продукт, интеллектуальная собственность, социальный институт, институционализация, аграрный сектор, национальная экономика, глобальная экономика, государственное регулирование экономики, собственность, отношения собственности.

Revutska A. Institutionalization of intellectual property in the agricultural sector of Ukraine's economy

The role of intellectual products in the innovative development of the agricultural economy is determine. Intellectual property from the standpoint of analysis of the peculiarities of its formation as a social legal institution in the agricultural sector. An institutional analysis of the situation in Ukraine of the intellectual property system taking into account the effectiveness of its impact on the innovative development of the agricultural sector. Creation and treatment of these intellectual products require socio-legal consolidation of specific relations in the field of intellectual activity and production of new knowledge and thus contribute to the institutionalization of intellectual property in the agricultural economy.

Effective functioning, innovative development and increasing the global competitiveness of the agricultural sector are impossible without overcoming the contradictions that have developed in its institutional system. The priority of modern government policy should be the formation of its own institutions in the agricultural sector among which one of the paramount places is given to the institute of intellectual property.

In agricultural economics social institution is the intellectual property in terms of form - a system of organizational structures and resources that promote the implementation of intellectual activity and protection of intellectual work; in terms of content - a set of socially recognized patterns of behavior, in accordance with social norms provide protection and recognition of intellectual product and labor.

The main normative-legal documents, state bodies and public organizations are determined, which affect the subjects of intellectual property rights which are functionally related to the industry. Groups of problems of institutionalization of intellectual property in the agrarian sphere are defined.

The necessity of development of strategy of modernization of institute of intellectual property is substantiated, aimed at programming institutional change, determine which updates the domestic agricultural sector of Ukraine. Priorities and indicators of the process of institutional modernization are noted.

Key words: *innovative agrarian economy, intellectual product, intellectual property, social institute, institutionalization, agrarian sector, national economy, global economy, state regulation of economy, property, property relations.*